

การสร้างสรรค์ลวดลายและผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกสู่ชุมชน ผ่านวิถีเมืองเก่าจังหวัดสงขลา¹

Creating Patterns and Batik Products to the
Community through the Old Town of Songkhla

ตะวัน ตันยะแหละ²

Tawan Tonyalae

สายใจ เบ็ญโญ๊ะ³

Saijai Bensoh

¹ ทุนอุดหนุนการวิจัยและนวัตกรรม ประจำปี พ.ศ. 2563
จากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.)
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์
วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)

Thailand Science Research and Innovation (TSRI)

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาวิชาการออกแบบแฟชั่นและสิ่งทอ
สาขาศิลปกรรมและออกแบบ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

Assistant Professor, Fashion and Textile Design,
Department of Fine Art and Design,
Faculty of Architecture, Rajamangala University of
Technology Srivijaya.

(E-mail: tawan.be@rmutsv.ac.th)

³ ครูอัตราจ้าง, สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสงขลา
เขต 3

Songkhla Primary Education Service Area Office 3

Received: 25/01/2022 Revised: 09/04/2022 Accepted: 11/04/2022

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการรับรู้อัตลักษณ์ย่านเมืองเก่า จังหวัดสงขลาและสร้างสรรค์ลวดลายผ้าบาติกจำนวน 5 แบบ 2) เพื่อพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์สำหรับนักท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลาจำนวน 10 แบบ 3) เพื่อการถ่ายทอดองค์ความรู้และเพิ่มศักยภาพสู่กลุ่มผู้ประกอบการให้มีความเข้มแข็งส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดสงขลา เก็บข้อมูลนักท่องเที่ยวจำนวน 100 คน การเลือกแบบบังเอิญ ผู้ประกอบการจำนวน 10 คน การเลือกแบบเฉพาะเจาะจง และผู้สนใจเข้าร่วมอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้จำนวน 50 คน ใช้เครื่องมือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา การคำนวณค่าสถิติพื้นฐาน แสดงค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่าการรับรู้อัตลักษณ์ย่านเมืองเก่าของนักท่องเที่ยวนำมาสร้างสรรค์ลวดลายผ้าจำนวน 5 แบบ ดังนี้ 1) ลายสตรีทอาร์ต 2) ลายบ้านนครใน 3) ลายโรงสีแดง 4) ลายไอติม 5) ลายกำแพงเมือง ผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์สำหรับนักท่องเที่ยวจำนวน 10 แบบ ดังนี้ 1) เสื้อเชิ้ตชาย 2) กระเป๋าคล้องถ่ายรูป 3) ชุดหญิงทรงหลวม 4) ชุดหญิงเข้ารูป 5) ชุดเชิ้ตหญิง 6) กระเป๋าเอนกประสงค์ 7) ชุดกางเกงผู้หญิง 8) เสื้อคลุมหญิงไม่มีแขน 9) เสื้อโปโลคอจีนชาย 10) กางเกงขายาว และผลการถ่ายทอดองค์ความรู้พบว่าผลรวมการอบรมสร้างสรรค์ลวดลายผ้าบาติก ($\bar{X} = 4.13$, S.D.=0.57) ระดับมาก ผลรวมการอบรมผลิตต้นแบบผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก ($\bar{X} = 4.17$, S.D.=0.62) ระดับมาก

คำสำคัญ: การสร้างสรรค์, ลวดลาย, ผลิตภัณฑ์, ผ้าบาติก, ย่านเมืองเก่า จังหวัดสงขลา

Abstract

The purposes of a research 1) investigate identity of Songkhla Old Town Community and create 5 batik, 2) develop product prototypes for tourists in the community, and 3) transfer knowledge and develop batik producers' competency to promote tourism in Songkhla. Data were collected in Songkhla Old Town 100 tourists, by accidental sampling 10 batik business, by purposive sampling and 50 people batik workshop using a questionnaire and an interview. Descriptive statistics including frequency, mean, and standard deviation was applied for data analysis. Results showed that the perceived identity of Old Town while the satisfaction of the respondents towards traveling in the area they could be integrated in creating 5 batik including 1) the street art, 2) Baan Nakhon Nai, 3) Rong Si Daeng, 4) the ice-cream, and 5) Songkhla Old City Wall. Moreover, 10 product prototypes were created. These included 1) a tonic shirt, 2) a camera bag, 3) an oversized dress, 4) a body on dress, 5) a dress shirt 6) a tote bag, 7) a jumpsuit, 8) a long sleeveless cardigan, 9) a stand collar polo, and 10) a pair of harem pant. Batik workshop, the participants' overall satisfactory level was high ($\bar{x}=4.13$, S.D.=0.57) In addition, the overall satisfactory level towards the product prototype training was high ($\bar{x}= 4.17$, S.D.=0.62).

Keywords: Creation, Products, Batik, Songkhla Old Town Community

บทนำ

ปัจจุบันมีผู้ผลิตผ้าบาติกเพื่อสนองความต้องการของตลาดมากขึ้น หลายหน่วยงานผลิตผ้าบาติกเพื่อเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ผ้าบาติกแต่ละพื้นที่ก็ย่อมมีอัตลักษณ์ลวดลาย ผลิตภัณฑ์ และคุณภาพที่แตกต่างกันไป บางสถานที่แหล่งผลิตมีลวดลายของบรรยากาศท้องฟ้า ท้องทะเล หรือสถานที่สำคัญแตกต่างกันไปตามวัฒนธรรมหรือสิ่งแวดล้อมของพื้นที่แหล่งผลิต (โสภณ ศุภวิริยากร, 2552) กล่าวถึงความโดดเด่นของผ้าบาติกขึ้นอยู่กับสีและลวดลายที่สามารถบอกอะไรได้หลายอย่างทั้งถิ่นที่มาวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม เอกลักษณ์ของแหล่งผลิตหรือความรู้สึกนึกคิดของคนในท้องถิ่น

การสร้างสรรคัลวดลายผ้าบาติกสามารถสร้างสรรค์ลวดลายผ้าได้ตามความต้องการและสามารถสร้างอัตลักษณ์ให้ชิ้นงานได้ การสร้างลวดลายผ้าบาติกมี 2 ประเภท คือ 1) การสร้างลวดลายจากการเลียนแบบธรรมชาติ 2) การสร้างลวดลายจากรูปร่างหรือรูปทรงเรขาคณิต เหล่านี้นำมาเป็นองค์ประกอบในการสร้างลวดลายโดยสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิต กระบวนการผลิตที่แสดงอัตลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ เช่น การใช้สี บางพื้นที่ใช้สีธรรมชาติ บางพื้นที่ใช้สีเคมี (นันทา โรจนอุดมศาสตร์, 2536) กล่าวว่าการทำผ้าบาติก พิมพ์เทียน แด้มสี ระบายสี ย้อมสี ผ้าบาติก เป็นได้ทั้งงานหัตถอุตสาหกรรมและงานศิลปะ การซึมของสี การแด้ม การระบาย และการย้อม บางสีอาจซึมเข้าไปในอีกสีหนึ่งหรือการที่สีซึมเข้าไปตามรอยแตกของเส้นเทียน เหล่านี้ทำให้ผ้าบาติกมีลักษณะรายละเอียดที่ไม่เหมือนกัน การสร้างลวดลายและวิธีการเหล่านี้เป็นเสน่ห์ของผ้าบาติก

การสร้างสรรคัลวดลายและผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ที่สามารถสร้างแรงดึงดูดต่อการตัดสินใจซื้อได้มากขึ้น และกระแสการท่องเที่ยวในปัจจุบันที่ผู้บริโภคมองหาผลิตภัณฑ์ใหม่ตลอดเวลา ผู้ผลิตและผู้บริโภคมองว่าควรจะสร้างสรรค์ลวดลายและผลิตภัณฑ์ให้เกิดความหลากหลายและแปลกใหม่อยู่ตลอดเวลา นักท่องเที่ยวจำนวนมากมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าแล้วต้องการผ้าบาติกที่มีลวดลายที่เป็นอัตลักษณ์ของย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลาเพื่อเป็นของที่สร้าง

ความจดจำว่าครั้งหนึ่งได้มาเยือนสถานที่ ที่มีความสวยงามและมีประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เรื่องราวที่น่าสนใจและน่าจดจำ ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการออกแบบ สร้างสรรค์ลวดลายและผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกที่มีเรื่องราวจากอัตลักษณ์ย่านเมืองเก่า จังหวัดสงขลาจึงเป็นเหตุผลความจำเป็นที่สำคัญต่อการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ โดยได้ทำการหาข้อมูลผ่านวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ในย่านเมืองเก่าของจังหวัดสงขลา (Widodo et al., 2016) กล่าวว่า เมืองเก่าสงขลามีความสำคัญเป็นเมืองอันมี มนต์เสน่ห์ของวัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ อาหารพื้นเมือง รวมถึงสถาปัตยกรรมที่ หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น ชาวไทยจีน ชาวไทยพุทธ และชาวไทยมุสลิม ตั้งอยู่ในเขต อำเภอเมือง มีถนนสายสำคัญเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจประกอบด้วย ถนนนครนอก ถนนนครใน และถนนนางงาม ยังคงเอกลักษณ์ดั้งเดิมเอาไว้ มีห้อง แแถวไม้แบบจีน ตึกสไตล์ชิโนโปรตุกีส โรงแรมนางงาม โรงแรมไม้เก่าแก่ประดับลาย ฉลุไม้วิจิตรบรรจง เป็นถนนที่ประกอบไปด้วยอาคารและสถาปัตยกรรมที่งดงามเป็น แหล่งเรียนรู้เรื่องราวความเป็นมาของชาวสงขลา

จากที่กล่าวมาผู้วิจัยเล็งเห็นถึงปัญหาความสำคัญของผ้าบาติกในพื้นที่ จังหวัดสงขลา ที่ยังไม่มีลวดลายที่เป็นอัตลักษณ์ของย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลาที่ ชัดเจน อีกทั้งยังไม่สะท้อนตัวตนของพื้นที่ ผู้ประกอบการในพื้นที่ที่มีความต้องการที่ จะพัฒนาลวดลายและผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกที่สะท้อนเรื่องราวของเมืองเก่าจังหวัด สงขลา ผ่านการศึกษาอัตลักษณ์ วัฒนธรรม และวิถีการใช้ชีวิต การประกอบอาชีพ ชีวิตความเป็นอยู่ที่หลากหลายศิลปะต่างๆ สถาปัตยกรรมต่างๆ ทั้งอาคารบ้านเรือน ประตูเมือง กำแพงเมืองเก่า โรงสีแดง ท่าเรือ บ้านนครใน และรวมถึงอาหารต่างๆ วิถีชีวิตผู้คนของชุมชนในเมืองเก่าที่มีความเก่าแก่ในแบบดั้งเดิม มีกลิ่นอายของ เมืองเก่าจังหวัดสงขลา รวมถึงความเป็นศิลปะสมัยใหม่ที่มากระตุ้นความสนใจแก่นักท่องเที่ยว ย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลา ผ่านวิถีชีวิตต่างๆ ทั้งภาพวาดฝาผนังที่ นักท่องเที่ยวนิยมถ่ายรูปเก็บความประทับใจต่างๆ ส่วนสำคัญที่ผู้วิจัยเป็นข้อมูลใน การสร้างสรรค์ลวดลาย และพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภค ที่เป็นนักท่องเที่ยว ให้แก่กลุ่มผู้ประกอบการผ่านลวดลายผ้าบาติก และพัฒนาเป็น

ผลิตภัณฑ์ สร้างความเข้มแข็งให้กลุ่มผู้ประกอบการ ให้ความรู้พัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการและผู้สนใจ ที่ตั้งอยู่จังหวัดสงขลา เพื่อเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ และการส่งเสริมการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผู้ประกอบการให้มากขึ้น อีกทั้งผลิตภัณฑ์สำหรับนักท่องเที่ยวเลือกซื้อเป็นของที่ระลึกส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กับจังหวัดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

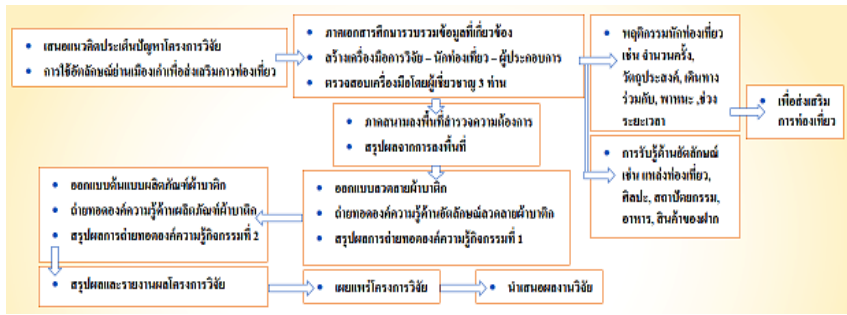
1. เพื่อศึกษาการรับรู้อัตลักษณ์ย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลาสร้างสรรค์ลวดลายผ้าบาติกจำนวน 5 แบบ
2. เพื่อพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกสำหรับนักท่องเที่ยวเมืองเก่าจังหวัดสงขลาจำนวน 10 แบบ
3. เพื่อการถ่ายทอดองค์ความรู้และเพิ่มศักยภาพสู่กลุ่มผู้ประกอบการบาติกให้มีความเข้มแข็ง ส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดสงขลา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านกลุ่มประชากร
 - 1.1 ศึกษากลุ่มผู้ประกอบการบาติกในจังหวัดสงขลา จำนวน 10 คน
 - 1.2 ศึกษากลุ่มผู้บริโภคในย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลา จำนวน 100 คน
 - 1.3 ศึกษากลุ่มผู้สนใจเข้าร่วมอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้ จำนวน 50 คน
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา
 - 2.1 ศึกษาการรับรู้อัตลักษณ์ย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลาที่สะท้อนความต้องการนักท่องเที่ยว
 - 2.2 ศึกษาผ้าบาติกในย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลา โดยศึกษาลวดลายและผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก ความต้องการนักท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลาเกี่ยวกับลวดลายและผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกให้สอดคล้องแนวโน้มการออกแบบแฟชั่นและสิ่งทอ และศึกษากลุ่มผู้สนใจเข้าร่วมอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้

2.3 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้ ทฤษฎีการสร้างสรรค์ การออกแบบลวดลายผ้า การออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้า ประวัติความเป็นมาและการผลิตผ้าบาติก ประวัติความเป็นมาของจังหวัดสงขลา ความหมายของอัตลักษณ์ อัตลักษณ์ย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบของการวิจัย เป็นแบบผสมผสาน ประกอบด้วย 1) การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 1) นักท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลาจำนวน 100 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) 2) ผู้ประกอบการผ้าบาติกจำนวน 10 คน โดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และ 3) ผู้สนใจเข้าร่วมอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้จำนวน 50 คน

เครื่องมือและการเก็บข้อมูล ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลา 2) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างในการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการและวิสาหกิจชุมชนผ้าบาติกในย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลา และ 3) แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลผู้เข้าร่วมอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics Analysis) เป็นการคำนวณค่าสถิติพื้นฐาน แสดงค่าความถี่ (Frequency) อธิบายข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในการใช้แบบสัมภาษณ์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะนำมาตรวจสอบความถูกต้อง วิเคราะห์เนื้อหาจัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์สรุป ตีความ สังเคราะห์ข้อมูลให้ตรงประเด็นตามวัตถุประสงค์นำเสนอผลการวิจัยเชิงพรรณนาความ (Descriptive) บรรยายและแปลความหมายตามสภาพที่ปรากฏจากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์และนำเสนอ

กระบวนการศึกษาและการออกแบบ 1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ลงพื้นที่สอบถามนักท่องเที่ยวและสัมภาษณ์ผู้ประกอบการผ้าบาติก 3) ออกแบบสร้างสรรค์ลวดลายและผลิตผ้าบาติกและออกแบบต้นแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าบาติกลวดลายย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลา 4) ประเมินผลการออกแบบสร้างสรรค์โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน 5) ผลิตต้นแบบลวดลายและผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก 6) การถ่ายทอดองค์ความรู้และเพิ่มศักยภาพสู่กลุ่มผู้ประกอบการและผู้สนใจ

ผลการวิจัย

จากการศึกษาและการวิจัยการสร้างสรรคัลวดลายและผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกสู่ชุมชนผ่านวิถีเมืองเก่าจังหวัดสงขลานั้นสามารถรับรู้อัตลักษณ์ได้ว่าอัตลักษณ์ของเมืองเก่าจังหวัดสงขลาไม่ได้หมายถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพียงอย่างเดียว ไม่ได้หมายถึงอาคารบ้านเรือน ไม่ได้หมายถึง กำแพงเก่า หรือประตูเมืองเท่านั้นแต่มัน คือ อัตลักษณ์ของเมืองเก่าของจังหวัดสงขลา มีอัตลักษณ์เป็นความหลากหลายที่ผ่านวิถีชีวิตสู่สิ่งปลูกสร้างและภาพวาดฝาผนังที่สะท้อนวิถีชีวิตในอดีต ศิลปวัฒนธรรม รวมถึงอาหารต่างๆ ประกอบกัน

1. อัตลักษณ์ย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลาสู่การสร้างสรรคัลวดลายผ้าบาติก

1.1 ผลการศึกษาค้นหาความต้องการของผู้บริโภค

อัตลักษณ์ย่านเมืองเก่าสงขลา สอบถาม สัมภาษณ์ และถ่ายภาพบรรยากาศการรับรู้และความประทับใจของนักท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลา

จากแบบสอบถามได้ผลในการเลือกสถานที่ ภาพบรรยากาศความประทับใจของนักท่องเที่ยวจำนวน 100 คน เป็นข้อมูลในการสร้างสรรค์ ได้ผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการรับรู้อัตลักษณ์ของย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลา

ลำดับ	การรับรู้อัตลักษณ์ย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลาของนักท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ร้านไอติมเก่า	4.19	0.88	มาก
2	บ้านนครใน	4.18	0.88	มาก
3	สตรีทอาร์ท	4.17	0.84	มาก
4	กำแพงเมืองเก่า	4.17	0.79	มาก
5	โรงสีแดง หับ โห่ หิ้น	4.15	0.89	มาก

ผลการรับรู้อัตลักษณ์ของย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลา 5 อันดับแรกที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดตามลำดับแยกแต่ละสถานที่ ดังนี้ ร้านไอติมเก่า ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.88) อยู่ในระดับมาก บ้านนครใน ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.88) อยู่ในระดับมาก สตรีทอาร์ท ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.84) อยู่ในระดับ มาก กำแพงเมืองเก่า ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.79) อยู่ในระดับมาก โรงสีแดง หับ โห่ หิ้น ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.89) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 2 ผลความประทับใจในอัตลักษณ์ย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลา

ลำดับ	ความประทับใจในอัตลักษณ์ย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลาของนักท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	สตรีทอาร์ท	4.44	0.69	มาก
2	บ้านนครใน	4.30	0.62	มาก
3	โรงสีแดง หับ โห่ หิ้น	4.21	0.77	มาก
4	ร้านไอติมเก่า	4.20	0.92	มาก
5	กำแพงเมืองเก่า	4.19	0.81	มาก

ผลความประทับใจในอัตลักษณ์ย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลา 5 อันดับแรกที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนี้ สตรีทอาร์ต ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.69) บ้านนครใน ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.62) โรงสีแดง หับ โห้ หิ้น ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.77) ร้านไอติมเก่า ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.92) กำแพงเมืองเก่า ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.81)

ผลสรุปจากการรับรู้และความประทับใจในอัตลักษณ์ย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลาเป็นที่น่าสนใจ แนวความคิด แรงบันดาลใจในการออกแบบสร้างสรรค์ ลวดลายผ้าบาติกได้ ดังต่อไปนี้

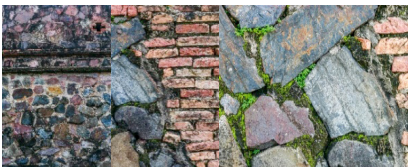
ภาพประกอบที่ 2 ภาพถ่ายร้านไอติม

ภาพประกอบที่ 3 ภาพถ่ายบ้านนครใน

ภาพประกอบที่ 4 ภาพถ่ายสตรีทอาร์ต

ภาพประกอบที่ 5 ภาพถ่ายกำแพงเมืองเก่า

ภาพประกอบที่ 6 ภาพถ่ายโรงสีแดง
หับ โห้ หิ้น

1.2 การคิดสร้างสรรค์ลวดลายผ้าจากแรงบันดาลใจย่านเมืองเก่า จังหวัดสงขลา

เมืองเก่าจังหวัดสงขลา มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน ตามวิถีชีวิตย่านเมืองเก่า มีชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม ชาวไทยเชื้อสายจีน (จิรพันธ์ พิตรปรีชา, 2559) กล่าวว่า ตั้งแต่อดีตมาถึงปัจจุบัน ถนนนางงาม ถนนนครใน ถนนนครนอก ตึกกรมบ้านช่องแบบจีนโบราณ ตึกซิโนโปรตุกีสแทบไม่เปลี่ยนสภาพจากเมื่อร้อยปีก่อน เดินไปตามตรอกซอกซอย ก็จะสัมผัสวิถีชีวิตชาวเมืองที่เนิบช้า ได้ชิมอาหารคาวหวาน จะรู้สึกเหมือนเข้าไปอีกดินแดนหนึ่งที่ไม่เหมือนที่ไหน ไม่ใช่ไทย ไม่ใช่จีน ไม่ใช่มาเลย์ ไม่ใช่ฝรั่ง แต่เป็น “สงขลา” เมืองท่าชายทะเลโบราณที่รวมวัฒนธรรมหลากหลายเชื้อชาติ เข้าด้วยกันจนเป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง (องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา, 2560) กล่าวว่า บริเวณ ถนนนครนอก ถนนนครใน ถนนนางงาม มีร้านอาหารที่มีบรรยากาศแบบย้อนยุคสัมผัสไอศกรีมสูตรโบราณ ไอติมใส่ไข่ ร้านแซ่ฮิว ไอติมข้าวเหนียวแปะจิ๋ว ไอติมถั่วเขียวร้านบันหลิเฮง หรือ ไอติม รุ่งไหม ไอติมโอง ศิลปะบนฝาผนัง STREET ART การเขียนภาพเพื่อสื่อเรื่องราวบนฝาผนังอาคาร เป็นการใช้งานศิลปะเพื่อสื่อถึงวิถีชีวิตย่านเมืองเก่า ภาพวาดฝาผนังมีเรื่องราวสะท้อนวิถีชีวิตในอดีตได้ตีความโดดเด่นสวยงามเป็นศิลปะที่สร้างสรรค์ขึ้นมาโดยศิลปินนักสร้างสรรค์ เพื่อบอกเล่าเรื่องราวของวิถีชุมชนในอดีตที่ผ่านมา บ้านนครในมีสิ่งของเครื่องใช้ที่สะสมไว้นักท่องเที่ยวได้ชม โรงสีเก่า โรงสีแดงที่มีความโดดเด่น ท่าเรือ ร้านค้า บ้านเรือน

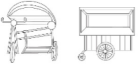
อัตลักษณ์ของเมืองเก่าสงขลาได้ถ่ายทอดจากคนรุ่นก่อนรวมถึงการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานยังทำให้นักท่องเที่ยวรับรู้ถึงความเป็นเมืองเก่ามากขึ้น ความเป็นอัตลักษณ์ของย่านเมืองเก่าสงขลาไม่ได้มีแค่ส่วนเดียว ไม่ใช่แค่ที่สถานที่ที่หนึ่งที่บอกว่าเป็นเมืองเก่าสงขลาแต่อัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวที่รับรู้เป็นองค์รวม หลายอย่างรวมกันเป็นอัตลักษณ์ของเมืองเก่าสงขลา บ้าน อาคาร ตึกต่างๆ ประตูเมืองเก่า กำแพงเมืองเก่า ของใช้ที่อยู่ในบ้านเก่าๆ ถึงแม้ว่าอาจถูกจัดอยู่ในลักษณะพิพิธภัณฑ์ให้เห็นกันแต่ก็ยังทิ้งร่องรอยความเป็นเมืองเก่าจังหวัดสงขลาให้นักท่องเที่ยวได้ชม รวมไปถึงอาหารการกินที่นักท่องเที่ยวหลงใหลในรสชาติของความอร่อยซึ่งเป็นอัตลักษณ์ด้านอาหารของเมืองเก่าสงขลาที่หาชิมได้ในพื้นที่นั้น

ในการนำวิถีชีวิตของชุมชนมาสร้างสรรค์เป็นลวดลายผ้า ได้สร้างสรรค์ลาย กำแพง ลายอิฐแตก ใช้เทคนิคเคล็กให้สีแตกตามรอยเส้นเทียน กำแพงเมืองเก่าที่มีความโดดเด่นในเรื่อง ลวดลาย สีเส้นที่สามารถนำมาสร้างสรรค์ลวดลายผ้าบาติกได้ เทคนิคจึงแตกต่างกันออกไป บางคนใช้เทคนิคการเขียนมือ บางคนใช้เทคนิคการทำแม่แบบ และสร้างสรรค์ลายต่างๆ เช่น ลายจากประตูเมืองเก่า ลายอาคารบ้านเรือน หรือลายวิถีชีวิตคนเมืองเก่าสงขลา ผู้ประกอบการนำมาสร้างสรรค์ลวดลายผ้าผ่านการตัดทอนรูปแบบ เดินทองเที่ยวในย่านเมืองเก่าพบเห็นต้นไม้ ใบไม้ นำมาสร้างสรรค์บนลวดลายผ้าเป็นเสน่ห์ของย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลา

กระบวนการคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างลวดลายผ้าบาติกที่แสดงถึงเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลา ผ่านเรื่องราว วิถีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี สถานที่ อาคาร สถาปัตยกรรม ผลงานศิลปะ อาหารการกิน นำมาร่างแบบและคิดสร้างสรรค์ลวดลายผ้าบาติก ผลที่เกิดขึ้นคือรูปแบบลวดลายใหม่ ซึ่งการสร้างสรรค์ลวดลายผ้าบาติก ต้องคำนึงถึงการนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปของผู้ประกอบการหรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าบาติกว่าสามารถนำไปผลิตลวดลายผ้าในผืนต่อไปเพื่อจัดจำหน่ายใช้เชิงพาณิชย์ได้ องค์ประกอบสำคัญประการแรก คือ แม่พิมพ์เทียน (ประภาพร ศุภตริยวรพงศ์, 2562) กล่าวว่า แม่พิมพ์เทียนที่ใช้ในการทำบาติกมีอยู่ด้วยกัน 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 กลุ่มแม่พิมพ์เทียนโลหะ ทำด้วยทองแดง ทองเหลือง เป็นแม่พิมพ์ที่มีคุณภาพดี สามารถเก็บความร้อนจากน้ำเทียนได้ดีที่สุด และสามารถแสดงรายละเอียดของลวดลายได้มาก กลุ่มที่ 2 กลุ่มแม่พิมพ์เทียนแผ่นไม้ ลวดลายมักมีรูปทรงที่ไม่ซับซ้อนมาก (Quachee, & Em, 2005) กล่าวว่า แม่พิมพ์เทียนที่ทำจากไม้หรือโลหะทั่วไปเช่นทองแดงหรือสังกะสี ประดิษฐ์ขึ้นจากแม่แบบลวดลายต่างๆ ขนาดของแม่พิมพ์เทียนจะมีขนาดเท่าฝ่ามือหรือใหญ่กว่าฝ่ามือของช่างพิมพ์ผ้าบาติกเล็กน้อยเพื่อสะดวกต่อการพิมพ์เทียนและลวดลายมีความสม่ำเสมอเนื่องจากแรงกดของน้ำหนกมือ (ประเสริฐ ศีลรัตน, 2538) กล่าวว่า แม่ลาย ตัวลายหรือรูปลายที่กำหนดเป็นต้นแบบหลักในการจัดประกอบเป็นลวดลายการซ้ำรูปแบบตามแม่ลายเพื่อขยายจากด้านใดด้านหนึ่งหรือรอบด้านให้ขนาดของลายขยายไปได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุดเป็นลักษณะแม่ลายที่ผู้วิจัยนำวิธีการมาใช้โดยการนำภาพแรงบันดาลใจ

ผลสรุปการรับรู้และความประทับใจของนักท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าผ่านกระบวนการคิด สร้างสรรค์ ออกแบบ ร่างแบบ ลวดลายผ้าบาติกเป็นแม่ลายและทำการพัฒนาสู่การผลิตลวดลายบนแม่พิมพ์เทียนโลหะและแม่พิมพ์เทียนแผ่นไม้ได้ ผลการวิจัยการสร้างสรรคลวดลายผ้าบาติก ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 กระบวนการสร้างสรรค์ลวดลายผ้าบาติก (Development)

แนวความคิด กระบวนการออกแบบ สร้างสรรค์	ภาพแรงบันดาลใจ (Concept & Inspiration)	แบบร่าง จัดองค์ประกอบลาย Sketch drawing	ต้นแบบ แม่ลาย Motif	การผลิต แม่พิมพ์ โลหะและแผ่นไม้
1 Inspiration ศิลปะสตรีทอาร์ต				
2 Inspiration บ้านครโน				
3 Inspiration โรงสีแดง				
4 Inspiration ไอติมยิวไอติมเื่อง				
5 Inspiration ผนังกำแพงเมืองเก่า				

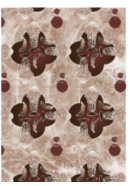
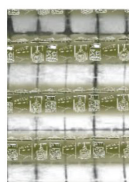
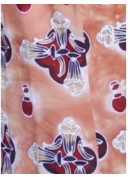
1.3 การสร้างสรรค์ลวดลายผ้าบาติกจากอัตลักษณ์ย่านเมืองเก่า จังหวัดสงขลา

การรักษาอัตลักษณ์หรือการถ่ายทอดอัตลักษณ์อยู่ได้แต่อยู่ที่เทคนิค
ตราใบใดที่ผู้ประกอบการ ยังใช้ผ้าบาติกจากทักษะของผู้ประกอบการ ก็มีคู่แข่งน้อย
โรงงานทำไม่ได้ ปัจจุบันกลุ่มลูกค้าจะมีความรู้เรื่องผ้าบาติกมากขึ้น เช่น ผ้าบาติกแท้
คือต้องเห็นสองด้าน เทคนิคที่ใช้ลูกกลิ้ง พิมพ์ สไลด์สี เขียนเทียน ในการพิมพ์เทียน
มันเหมือนเดิมการเลือกใช้แม่พิมพ์บาติกเนื่องจากบางผู้ประกอบการอาจจะไม่มีทักษะ
ในการเขียนเทียน การวาดด้วยจันติ้งหรือปากกาเขียนเทียนทำค่อนข้างยาก แต่อาจ

จะใช้วัสดุอื่นมาช่วย เช่น ภาพทิวทัศน์ต้นสน ลองใช้ไม้กวาดแทนแปรง จุ่มสีดู ไม่ต้องใช้จันทิ้ง หรือมีเทคนิคอีกหลายอย่างต้องทดลอง ผู้ประกอบการมองว่า งานบาติกความจริงจังไม่จำกัด อยู่ที่ทักษะ ฝีมือ และประสบการณ์ การสร้างสรรค์ผลงานที่สามารถถ่ายทอดความเป็นตัวตนหรือการถ่ายทอดความเป็นอัตลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยวผ่านการสร้างสรรค์งานศิลปะของพื้นผ้าจึงสามารถทำได้ และเป็นสิ่งที่ทรงคุณค่าต่อการรักษา ถ่ายทอด และสืบสานต่อไป สามารถบอกเล่าเรื่องราวผ่านผลิตภัณฑ์ที่ผู้ประกอบการสร้างสรรค์จากแรงบันดาลใจที่ได้รับจากสถานที่ย่านเมืองเก่าสงขลา

หลากหลายมุมมองสะท้อนออกมาเป็นลายผ้า เป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถสนองความต้องการของผู้บริโภคเก็บความประทับใจในการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลาไม่ลืมเลือนไปตามกาลเวลาการสร้างสรรค์และออกแบบต้นแบบลวดลายตัวลายหรือรูปลายที่กำหนดเป็นลายต้นแบบหลักในการจัดองค์ประกอบลวดลายด้วยการซ้ำรูปแบบตามต้นแบบลวดลาย เพื่อที่จะขยายลายจากด้านใดด้านหนึ่งหรือรอบด้านให้ขนาดของลายขยายออกไปอย่างไม่มีสิ้นสุดสร้างลวดลายจากผลสรุปจากแบบสอบถาม 5 อันดับแรกของผลความประทับใจในอัตลักษณ์ย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลาสามารถสร้างสรรค์ลวดลายผ้าบาติกได้จำนวน 5 ลวดลาย ดังนี้

ตารางที่ 4 ผลการสร้างสรรค์ลวดลายผ้าบาติกจากอัตลักษณ์ย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลา

ลวดลายผ้าบาติก	ลวดลายผ้าบาติกจากบ้านนครใน	ลวดลายผ้าบาติกจากสตรีทอาร์ท	ลวดลายผ้าบาติกจากโรงสีแดง	ลวดลายผ้าบาติกจากร้านไอติม	ลวดลายผ้าบาติกจากกำแพงเมือง
แบบร่างลวดลายผ้า pattern design					
ผลผลิตผ้าบาติก Batik Prototype					

2. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกสำหรับนักท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลา

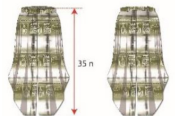
2.1 การออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกสำหรับนักท่องเที่ยว

ผู้ประกอบการในย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลาต้องการผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเมื่อมาเที่ยวในย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลา สินค้าที่เป็นที่ต้องการของตลาดแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) สินค้าที่ได้รับความนิยม เช่น ผ้าผืน ผ้าคลุม ผ้าพันคอ ผ้าถุง 2) สินค้าในกระแส เช่น กระเป๋าผ้า กระเป๋าเอนกประสงค์ หน้ากากผ้า หมวก ชุดเดรสสำหรับผู้หญิง เสื้อสำหรับผู้หญิงและผู้ชายที่มีลวดลายที่บ่งบอกถึงความเป็นเมืองเก่าของจังหวัดสงขลา เสื้อผ้า เครื่องแต่งกายสำหรับสวมใส่เดินเล่นริมทะเลซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของภาคใต้โดยเฉพาะจังหวัดสงขลา ผืนผ้าชิ้นที่มีความเบาบางสวมใส่สบาย นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่สะท้อนความคิดเห็นที่กล่าวว่าภาคใต้มีอากาศร้อนผ้าบาติกก็สามารถนำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย ทั้งสำหรับผู้หญิงและผู้ชาย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสร้างต้นแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าบาติกที่เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมกับศักยภาพของผู้ผลิตและรูปแบบที่เหมาะสมกับโอกาสการสวมใส่ของกลุ่มผู้บริโภคที่ได้มาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลาได้แบบร่าง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 แบบร่างและรายละเอียดต้นแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าบาติกลวดลายย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลา

แบบร่าง Sketch	อธิบายรายละเอียด	แบบร่าง Sketch	อธิบายรายละเอียด
	Shirt เสื้อเชิ้ตชายลวดลายจากสตรีทอาร์ตรูปแบบลำตัวยาวมีที่มาจากเสื้อทูนิค (Tunic) แขนค้างคาว (Batwing Sleeve)		Camera Bag กระเป๋ากล้องถ่ายรูป ลวดลายจากสตรีทอาร์ตรูปแบบและรูปทรงกระเป๋าสำหรับผู้หญิงหรือผู้ชาย
	Dress ชุดเดรสหญิงทรงหลวมลวดลายจากบ้านนครในชุดสำหรับผู้หญิง		Dress ชุดเดรสหญิงเข้ารูปลวดลายจากบ้านนครในชุดสำหรับผู้หญิง

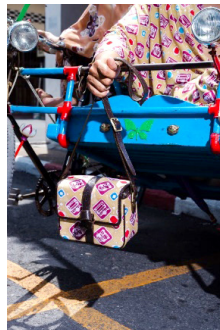
ตารางที่ 5 แบบร่างและรายละเอียดต้นแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าบาติกกลดลายย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลา (ต่อ)

แบบร่าง Sketch	อธิบายรายละเอียด	แบบร่าง Sketch	อธิบายรายละเอียด
	Dress Shirt ชุดเดรสเชิ้ตหญิง ลวดลายจากโรงสีแดง ชุดสำหรับผู้หญิง		Tote Bag กระเป๋าเอนกประสงค์ ลวดลายจากโรงสีแดงรูปแบบสำหรับผู้หญิงหรือผู้ชาย
	Jump Suit ชุดกางเกงผู้หญิง ลวดลายจากไอลติม ชุดสำหรับผู้หญิง		เสื้อคลุมหญิงไม่มีแขน ลวดลายจากไอลติม ชุดสำหรับผู้หญิง
	Polo เสื้อโปโลคอจีนชาย ลวดลายจากกำแพงเมืองเก่า เสื้อตัวหลวมสำหรับผู้ชาย		Harem Pant กางเกงขายาว ลวดลายกำแพงเมืองเก่า กางเกงสำหรับผู้ชาย

2.2 ผลผลิตต้นแบบผลิตภัณฑ์สำหรับนักท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลา

ภาพประกอบที่ 7
เสื้อเชิ้ตชาย
ลายบาติกสตรีทอาร์ต

ภาพประกอบที่ 8
กระเป๋าล้องถ่ายรูป
ลายบาติกสตรีทอาร์ต

ภาพประกอบที่ 9
ชุดเดรสหญิงทรงหลวม
ลายบาติกบ้านนครใน

ภาพประกอบที่ 10
ชุดเดรสหญิงทรงเข้ารูป
ลายบาติกบ้านนครใน

ภาพประกอบที่ 11
ชุดเดรสเชิ้ตหญิงลาย
บาติกโรงสีแดง

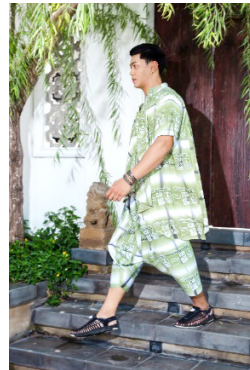
ภาพประกอบที่ 12
กระเป๋าสองกระบอก
ลายบาติกโรงสีแดง

ภาพประกอบที่ 13
ชุดเดรสกางเกงหญิง
ลายบาติกไอติม

ภาพประกอบที่ 14
เสื้อคลุมหญิงลายบาติก
ไอติม

ภาพประกอบที่ 15
เสื้อโปโลและกางเกง
ฮาเร็มลายบาติกผนังเก่า

3. การถ่ายทอดองค์ความรู้และเพิ่มศักยภาพกลุ่มผู้ประกอบการ บาติกส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดสงขลา

ภาพประกอบที่ 16 การอบรมเชิงปฏิบัติการสร้างสรรค์ลวดลายผ้าบาติก
จากอัตลักษณ์ย่านเมืองเก่า

ตารางที่ 6 ผลการอบรมเชิงปฏิบัติการสร้างสรรค์ลวดลายผ้าบาติกจากอัตลักษณ์ ย่านเมืองเก่า

ลำดับ	การอบรมการสร้างสรรคลวดลายผ้าบาติก	ระดับความพึงพอใจในการอบรม		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านสถานที่/ระยะเวลา/อุปกรณ์	4.37	0.88	มาก
2	ด้านวิทยากร	4.56	0.72	มาก
3	ด้านความรู้ในการสร้างสรรค์ลวดลายผ้า (ก่อน)	3.16	1.14	ปานกลาง
4	ด้านความรู้ในการสร้างสรรค์ลวดลายผ้า (หลัง)	4.25	0.69	มาก
เฉลี่ยรวม		4.13	0.57	มาก

ผลการอบรมการสร้างสรรคลวดลายผ้าบาติก ด้านสถานที่/ระยะเวลา/อุปกรณ์ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.88) อยู่ในระดับ มาก ด้านวิทยากร ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.72) อยู่ในระดับ มาก ด้านความรู้ในการสร้างสรรค์ลวดลายผ้า (ก่อน) ($\bar{X} = 3.16$, S.D. = 1.14 อยู่ในระดับ ปานกลาง ด้านความรู้ในการสร้างสรรค์ลวดลายผ้า (หลัง) ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.69) อยู่ในระดับ มาก รวมทั้ง 4 ด้าน ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.57) อยู่ในระดับ มาก

ภาพประกอบที่ 17 การอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก
สำหรับนักท่องเที่ยวเมืองเก่า

ตารางที่ 7 ผลการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกสำหรับ
นักท่องเที่ยวเมืองเก่า

ลำดับ	การอบรมการสร้างสรรค์ลวดลายผ้าบาติก	ระดับความพึงพอใจในการอบรม		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านสถานที่/ระยะเวลา/อุปกรณ์	4.44	0.60	มาก
2	ด้านวิทยากร	4.69	0.41	มาก
3	ด้านความรู้ในการทำต้นแบบและผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก (ก่อน)	3.17	1.36	ปานกลาง
4	ด้านความรู้ในการทำต้นแบบและผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก (หลัง)	4.20	0.71	มาก
เฉลี่ยรวม		4.17	0.62	มาก

ผลการอบรมทำต้นแบบและผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก ด้านสถานที่/ระยะเวลา/อุปกรณ์ ($\bar{X}$ 4.44, S.D. = 0.60) อยู่ในระดับ มาก ด้านวิทยากร ($\bar{X}$ 4.69, S.D. = 0.41) อยู่ในระดับ มาก ด้านความรู้ในการทำต้นแบบและผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก (ก่อน) ($\bar{X}$ 3.17, S.D. = 1.36) อยู่ในระดับ ปานกลาง ด้านความรู้ในการทำต้นแบบและผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก (หลัง) ($\bar{X}$ 4.2, S.D. = 0.71) อยู่ในระดับ มาก ทั้ง 4 ด้าน ($\bar{X}$ 4.17, S.D.=0.62) อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

ผลการวิจัยสามารถสรุปประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้

1) ผลการรับรู้อัตลักษณ์ของย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลาของนักท่องเที่ยว 5 อันดับแรก เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ร้านไอติมเก่า บ้านนครใน สตรีทอาร์ท กำแพงเมืองเก่า โรงสีแดง หับ โห่ หิ้น และผลความประทับใจในอัตลักษณ์ย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลาของนักท่องเที่ยวย่านเมืองเก่า 5 อันดับแรก เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ สตรีทอาร์ท บ้านนครใน โรงสีแดง หับ โห่ หิ้น ร้านไอติมเก่า กำแพงเมืองเก่า ผลการสร้างสรรค์ลวดลายผ้าบาติกจำนวน 5 แบบ ดังนี้ 1) ลวดลายผ้าบาติกลายสตรีทอาร์ต 2) ลวดลายผ้าบาติกลายบ้านนครใน 3) ลวดลายผ้าบาติกลายโรงสีแดง 4) ลวดลายผ้าบาติกลายร้านไอติม 5) ลวดลายผ้าบาติกลายกำแพงเมืองเก่า เป็นลวดลายจากการรับรู้และความประทับใจในอัตลักษณ์ย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลาของนักท่องเที่ยว

2) ผลผลิตต้นแบบผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกสำหรับนักท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลา เครื่องแต่งกายจำนวน 10 ชุด ดังนี้ 1) เสื้อเชิ้ตลายบาติกสตรีทอาร์ท 2) กระเป๋ากล้องถ่ายรูปลายสตรีทอาร์ท 3) ชุดเดรสหญิงทรงหลวมลายบ้านนครใน 4) ชุดเดรสหญิงเข้ารูปลายบ้านนครใน 5) ชุดเดรสเชิ้ตหญิงลายโรงสีแดง 6) กระเป๋าเอนกประสงค์ลายโรงสีแดง 7) ชุดกางเกงผู้หญิงลายไอติม 8) เสื้อคลุมหญิงไม่มีแขนลายไอติม 9) เสื้อโปโลคอจีนชายลายกำแพงเมืองเก่า 10) กางเกงขายาวลายกำแพงเมืองเก่า ซึ่งเป็นรูปแบบที่ผู้ประกอบการสามารถผลิตเพื่อจัดจำหน่ายต่อยอดในเชิงพาณิชย์ได้ และมีความเหมาะสมกับนักท่องเที่ยวตามสภาพภูมิอากาศของพื้นที่ย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลา

3) ผลการถ่ายทอดองค์ความรู้ผู้เข้าอบรมให้ความสนใจและร่วมมือเป็นอย่างดี โดยการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านอัตลักษณ์ย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลาในรูปแบบผ้าบาติกและผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ ผ่านการอบรม แก่ผู้สนใจ ผู้เข้าร่วมอบรมได้รับความพึงพอใจต่อการอบรม ผลรวมการอบรมสร้างสรรค์ลวดลายผ้าบาติกอยู่ในระดับมาก ผลรวมการอบรมผลิตต้นแบบผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกอยู่ในระดับมาก

ผู้เข้าอบรมมีความรู้หลังการอบรมมากขึ้น เป็นการเพิ่มศักยภาพสู่กลุ่มผู้ประกอบการ ให้มีศักยภาพด้านการสร้างสรรค์ผลงานและผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกเพิ่มขึ้น สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและสามารถนำไปปรับใช้กับสถานการณ์ในปัจจุบันให้มีความหลากหลายได้มากขึ้น การส่งเสริมกลุ่มคนที่มีความสนใจด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสงขลา เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดสงขลาได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง (ปานฉิษฐ์ อินทร์คง, 2560) กล่าวว่า การสร้างสรรค์ผลงานหากต้องการให้เกิดความสำเร็จต้องมีการส่งเสริม ปลุกฝังค่านิยมแนวคิดของคนในสังคม ให้มีจิตสำนึก เข้าใจและภาคภูมิใจในวิถีวัฒนธรรมที่แสดงออกถึงอัตลักษณ์ของตน โดยการนำวิถีวัฒนธรรมที่มีเสน่ห์มาดึงดูดความสนใจผู้บริโภค จากการศึกษาวิจัยทั้งหมดนี้เห็นได้ว่าการนำอัตลักษณ์มาออกแบบผลงานงานบาติกอย่างสร้างสรรค์ ควบคู่กับการรับรู้ถึงตัวตนที่แท้จริงและเห็นคุณค่าที่ควรรักษาไว้ของวิถีวัฒนธรรม ทั้งสิ่งที่เป็นอาหาร สิ่งของ เครื่องใช้ อาคาร สิ่งแวดล้อม หรืออื่นๆ ได้เห็นถึงอัตลักษณ์ที่แท้จริงผ่านการสร้างสรรค์ผลงานผลงานและผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกที่มีคุณค่ายิ่ง

ข้อเสนอแนะ

ส่งเสริมประชาสัมพันธ์และสร้างกลุ่มคนที่มีความสนใจเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านอัตลักษณ์ย่านเมืองเก่าจังหวัดสงขลาในรูปแบบผ้าบาติกหรือผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่ทันสมัยตอบโจทย์ต่อกระแสสังคมปัจจุบันให้มีความหลากหลายมากขึ้นและมีการแสดงผลงานสร้างสรรค์ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดสงขลาได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- จิรนนท์ พิตรปรีชา. (บรรณาธิการ). (2559). สงขลาบ่ออย่างแผ่นดินทองสองทะเล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- นันทา ไรจนอุดมศาสตร์. (2536). การทำผ้าบาติก. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์.

- ประภาพร ศุภตรัยวรพงศ์. (2562). **จิตรกรรมบาติก (Batik Painting)**. มหาสารคาม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ประเสริฐ ศีลรัตน์. (2538). **การออกแบบลวดลาย**. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.
- ปานฉัตร์ อินทร์คง. (2560). **การออกแบบผลิตภัณฑ์วัฒนธรรม แนวคิด รูปแบบ และการวิเคราะห์**. กรุงเทพฯ : อันลิมิต พรีนติ้ง.
- โสภณ ศุภวิริยากร. (2552). **รายงานการวิจัยรูปแบบลวดลายผ้าบาติกในกลุ่ม จังหวัดอันดามัน**. ภูเก็ต : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ภูเก็ต.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา. (2560). **สงขลาเมืองมนต์เสน่ห์สองฝั่งทะเล 50 จุดหมายแห่งความประทับใจ 2**. กรุงเทพฯ : เบสท์กราฟฟิค อินเตอร์พรีนซ์.
- Quachee, Q., & Em, K. (2005). **Batik Inspirations featuring top batik designers**. Singapore: Tien Wah Press.
- Widodo, J., et al. (2016). **People + places: Exploring the living heritage of Songkhla old town**. Singapore: Center for Advanced Studies in Architecture (CASA).